

לפני 25 שנה

ווק, "מילחמת בני לאמדינה בכני לא מקום" הזכא כגיליון זה בשלמותו.
כשער הגיליון : שחקן-כדור דני קיי.

כגיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, תחת הכותרת "קומאנדו מזל הכרוך", מוכא סיפור התנדבותם של רכבות כנייהעיר למען ביצור הספר (ראה : "קורא יקר"). כתבת-השער של השבועון, תחת הכותרת "דני קיי מצחיק את הישוב", מתארת את ביקורו בישראל של הקומיקאי האמריקאי-יהודי. סיפורו של מחבר, "המרד על הקיין", הרמן

שבועון שפורסם בהעדרה של המערכת * הקונגרס הציוני

* עם ישראל חי * הטלפון של הד"ר בורג

"העולם הזה" 968 תאריך : 3.5.1956

גאי וגולדמן התנגדו לכך, בלא הצלחה רבה. כן הודקרה שאלה חשובה : מי קיים בעצם בשבילי מי — הציונות למען ה"יהודים הנדרפים או היהודים הנדרפים למען הציונות ?

דרכי אדם

שלושה בנים זכרים

זלמן יעקובוביץ, נהג דן שכיר בן 35 ואשתו לוסיה חזרו הביתה מלוויית אביה של לוסיה, שנפטר יום לפני כן משבץ-לב. בבית חיכו להם ידידים רבים. תחילה שרה אווירה לא נוחה של בית אבלים. לבסוף התגברו הנוכחים על הרגשה המורה, ניגשו אל בני הזוג ובירכו אותם על המאורע המאושר שקרה להם לפני שבוע ימים, כאשר נולדו להם שלושה בנים זכרים.

זלמן שיגר מייד הזמנות לנשיא המדינה ורעייתו, לראש-הממשלה ולרוב הראשי, שעות מעטות לפני עריכת ברית-המילה הגיע מיכתב מבן-גוריון, ובנו התנצל על אייכולתו להופיע, והוא בירך את השלישי.

מיכתב דומה בא מרעיית הנשיא, כי תוספת שלוש שמיות לתינוקות, ואילו במקום הרב הראשי של ישראל הגיע הרב הראשי של תל-אביב-יפו, הרב איסר יהודא אנטרמן, על ברכיו נעשו שלושת הילדים ליהודים.

שמותיהם, שדוקלמו בגאווה על-ידי מור הלם, ישראל רוטרמן : עם, ישראל, חי.

אנשים

אחרי ששרה-הדואר הד"ר יוסף בורג נאלץ להמתין 20 דקות לתשובה, לאחר שחייג את המיספר 19, המיועד להזמנת שיחות-חוץ, החליט למנות מייד ועדה של שני מהנדסי-טלפון על מנת לחקור מדוע עובר זמן כה ארוך ומורט-עצבים עד שי מקבלים תשובה במיספרים 14 (מודיעין) ו-19.

רעיון גאוני צץ במוחו של ח"כ חרות הד"ר יוחנן באדר. לאחר ששרי האוצר לוי אשכול הוסיף על הבלו, ההיטל, הארנונה, האגרה, המיקדמה, ה"מלווה והמכס גם את היהב, טען באדר שיש לו שם חדש, שטרם השתמש בו : מס !

מזכיר המפלגה הקומוניסטית שמואל מיקוניס, שהיה בשנות העשרים שחקן בתיאטרון אוהל, הסביר השבוע בשיחה פרטית כי אין כמקצוע השחקן מתאים למנהיגי מהפכות. במהפכה הצרפתית, ל-משל, מילאו שני שחקנים תפקידים חשובים. דעת מיקוניס : אין זה מיקרה כי הדראמה היא סוג האמנות הלוחם ביותר.

בנאומו בפתיחת הקונגרס הציוני אמר בין השאר הד"ר נחום גולדמן : "שמונים אחוז מן ההחלטות שנתקבלו בקונגרסים הקודמים נשארו על גבי הר נייר. מוטב להחליט פחות ולבצע יותר, כי היהודים שנהנו מן ההחלטות היו סוחרי פסולת הנייר."

בצטטו סיסמת פירסומת שהוצעה לו על-ידי מומחי תיירות ותעמולה אמריקאיים, למען הגברת התיירות באילת, אמר שרי-הפיתוח מרדכי כנטוב : "אנחנו ערבים לשמש ! אם יהיה יום גשום — כל הוצאותיכם על חשבוננו !"

נוסח ציגי זה של תפקידי הציונות יכול היה להיראות כאמיתי לאור הדיונים שהתנהלו השבוע בקונגרס הציוני הכ"ד שנערך בירושלים. הם כללו דיון שיכול היה להעיד לוח חרדה בלב.

אלא שכל זאת, כל המגביות ה-ציוניות מתפרנסות מן הדאגה לגורלם של יהודים נרדפים, הזקוקים להצלה מיידית. בשנה האחרונה היו אלה יהודי מארוקו, ארץ בה התנהלה מילחמת-שיחרור ערבית. אלא שבינתיים זכתה מארוקו לעצמאות והממשלה החדשה לא גילתה אף שמץ של נטייה אנטי-שמית. השולטן הבטיח שיויון-זכויות מוחלט ליהודים, והיהודים מצידם היו מעוניינים להפגין את נאמנותם למישטר החדש. התוצאה : ראש ציוני מארוקו, אלפונסו סבאה, לא בא אפילו לקונגרס.

היה זה מצב עדין, נחום גולדמן, נשיא הקונגרס, ניסה לעקוף את הבעיה על-ידי ניסוח זהיר : "אומנם הבטיח השולטן שיויון זכויות ליהודים ואף קיים הבטחה זו, אלא שבכל זאת..."

דיון השאי, אולם על פירורים כאלה אין לקיים את מנגנון המגביות, וגם לא את הדמאוגיה של המפלגות המתפרנסות מהן. היה צורך בסיסמה גדולה, מבהילה ומעוררת, זרק אותה לאולם הקונגרסים שלמה זלמן שרגאי הדתי : להעלות מייד 100 אלף יהודים מצפון-אפריקה.

היתה זאת סיסמה מסוכנת. היא יכלה לערער את מעמדם של יהודי מארוקו בחקופה העדינה ביותר, ולעורר בלבם אשליית-שווא ובלב השולטן ספקות חדשים. מסיבה אחרת לגמרי התנגד להצעה גיבור הסוכנות היהודית, גיורא יוספטל, הוא ידע שאין כסף לעליה כזאת. כי לפני ה"קונגרס השתתף ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, בשתי ישיבות של הנהלת הסוכנות היהודית ודרש להעביר את כל כספי ה"סוכנות לצורכי הביטחון של המדינה. שרי

בן-גוריון. מייד התיישבו ליד המכונות וחיברו 400 שאלות לקטיגוריה, לפי מיטב סיגנון המערכת. אלא שהמישפט לא נתקיים, בגלל חוסר האפשרות של התביעה להתכונן לו כראוי.

היצירה השניה היתה סקטש, אותו הציגו חברי המערכת בערב האחרון, בו ערכו חברי המשק מסיבת-פרידה למתנדבים. ה"נושא היה שיטת-העבודה במערכת, ואני מקווה שחברי המקום לא התייחסו אליו יותר מדי ברצינות.

המכונות החלו מטרטרות מייד עם שוב החברים למערכת, בערב שבת. הם היו, כמוכן, גדושים רשמים. חוץ מזה חזרו משוכנעים לחלוטין שמרכז העולם הוא במשק להב, 16 קילומטרים צפון לבאר-שבע.

לי זה נראה קצת מוגזם. האמת היא שמשק להב (המופיע במפה שלך בשם ציקלג) הוא רק מרכז הארץ. הוא רחוק במידה שווה בדיוק, בקו האוויר, מדן ומאילת.

זו ר איאן

העם

ציונות צינית ?

לפי ההגדרה הקלאסית, הציוני הוא ה"יהודי המבקש להעלות ארצה יהודי שני, בכספו של יהודי שלישי. בשינוי קל אפשר גם לטעון, כי הציוני הוא היהודי החי מכספו של יהודי שני, הניתן לו כדי להעלות, בכיכול, יהודי שלישי.

מערכת בספר

אורי אבנרי, (במרה), אורי סלע (בחישוב), שלום כוהן (בחציר), ואלי תבור (בביצורים) — חברי המערכת של העולם הזה יצאו לקיבוץ להב לשבוע עבודה (ראה : קורא יקר).

2/4 יר

כשנשלט לידך את הגליון האחרון של העולם הזה לא ידעת, מן הסתם, שאתה מחזיק באתר מפלאי העיתונות המודרנית : בגליון של עיתון שיצא לאור בהעדר ה"מערכת."

הרעיון השגעוני צץ כשהזמן העורך הראשי להוצאת על עניינים ערביים במשק להב, קיבוץ של השומר הצעיר הושכן מצפון לבאר-שבע. מן הון להון התגלגלה השיחה לענייני העולם הזה, ובסוף הציג ג'ומבה שכל המערכת תבוא לעבוד שבוע במשק.

כששמענו על זה חייכנו כולנו, כי מובן מאליו שהצעה כזאת אינה בת-ביצוע. גם בשבוע רגיל נדמה שחסרים יום-יומיים כדי להשלים את הגיליון, החברים עובדים שעות נוספות בלתי-ספורות ומוותרים על שבתות. ומי שמע פעם על עיתון היוצא לאור ללא מערכת ?

אולם אין רעיון יותר מדי מטורף ב"מערכת זו. ההצעה חזרה וביצבה בשי"ח, ולבסוף הונח על שולחן המערכת לוח-זמנים מדוקדק, שהיה צריך לאפשר לכל חברי המערכת המרכזיים להעדר שבוע ימים מן העבודה, מבלי שיקרה נזק. היתה רק דרושה עבודת הכנה של חודש וחצי. המועד הקבוע הגיע לפני שבועיים וחצי. הכל היה מוכן. מועד היציאה נקבע ליום השישי, אחרי ישיבת-המערכת השבועית. אולם 32 שעות לפני כן התקופה הפיזיקלית את מוסד הילדים של שפירי, סכנת ה"מילחמה הפכה למוחשית. חברי המערכת פוזרו מייד ברחבי הדרום, והיציאה נד"חה לשבוע.

לפני שבוע וחצי, שוב ביום שישי, העמיסו חברי המערכת את עצמם על הר גייפים, מצויינים בשמיכות, כובעי-סמבל וטבלות שוקולד, והפליגו להרי חברון. רק אני נשארת ב"תל-אביב, כדי להבטיח את העורך (ואת הופעת העיתון). היתה זאת הפעם היחידה ששרר שקט גמור במשרדי המערכת, הדומים לרוב להעמקה קולנועית של בית-משוגעים. אפילו ה"שליח, לוי לוי, היה בין היוצאים.

חברי המערכת לא התעקשו לעבוד ב"ביצורים. הם השתדלו להשתלב בכל ענפי המשק, לראות במה עוסקים החברים ב"חיי יומיום וכיצד פועל עסק מסוים זה ששמו קיבוץ. אמנם לרגל עבודתם שהו בשנים האחרונות מאות פעמים במשקים שונים ליום-יומיים. אולם הם ידעו כי רק מי שעובד במשק ממש יכול להתחיל להבין ולחוש את ההווי האמיתי של חברה זו. שני חברים לא היו זקוקים לתקופת התמחות. אורי סלע, יליד דגניה ב', הש"תלט מייד על מערכת החשמל, ואומרים שגראה יותר קיבוצניק מן הקיבוצניקים עצמם. שלום כוהן, לשעבר חבר משק נחשונים של השומר-הצעיר בנגב, התמצא אף הוא בשטח ובחדרי-האוכל. שאר ה"עבודות : כיבוש הציר, הובלת חציר, עבודה בתפורת חוטה, בוקרות, הבטחת טרקטורים וצאן לאורך הגבול, שמירה בלילה, ביצורים ועבודה בקומונה.

ברוב אופטימיותם לקחו עמם חברי ה"מערכת שתי מכוונות-כתובה, בחשבם שי אולי יוכלו לרשום כמה שורות אחרי יום העבודה. אולם גם בערבים התכסו אבק, שעה שהחברים הרצוצים התכסו בשמיכות ונחרו. הם למדו להבין מה זה יום עבודה בשדה.

רק פעמיים הוטרחו מכוונות-הכתובה. ב"אחד הערבים החליטו חברי ועדת-התרבות של המשק לערוך מישפט ציבורי נגד העולם הזה ומסרו כתבי-אישום בעל ארי-בעה סעיפים. אך לא לשוא כיסו חברי המערכת זו את מישפטי קסטנר ועמסו